

JÄMLIKHETSMOTION 15: LÄRA FÖR LIVET – En utredning för ökad jämlikhet inom verksamheter under Kultur- och kompetensnämnden

Växande ojämlikheter har fört upp frågan om jämlika levnadsvillkor på den politiska dagordningen. I den politiska debatten går associationerna primärt till inkomster och förmögenheter, men många andra aspekter av levnadsvillkoren spelar stor roll – hälsa, boende, utbildning, trygghet och tillit är sådana aspekter.

Sverige följer det allmänna mönstret av ökad ojämlikhet och har gjort så under tre-fyra decennier. Utvecklingen har i själva verket varit snabbare i Sverige än i flertalet OECD-länder. Riktningen mot ökad ojämlikhet är påtaglig också i Gävleborgs län.

Perioden från tidiga barnaår till vuxen ålder (kring tjugo år) kan sägas vara den viktigaste för en människas utveckling. Perioden sammanfattas lämpligtvis som *Lära för livet*, eftersom det är den primära uppgiften och målsättningen, för både den enskilde och för samhället. Personligheten utvecklas då i samspel med omgivningen. Kunskaper och social förmåga tillväxer, och den enskilde lär sig efter hand att orientera sig allt bättre och mer självständigt i tillvaron. Det förestående vuxenlivet ligger därefter öppet och möjligt att ta i besittning.

Skolan är mycket viktig för denna utveckling. Under omkring femton år är lärandet den dominerande sysslan i vardagen. Kognitiva och andra färdigheter utvecklas. Under de tidiga skedena är familjen vid sidan av skolan den dominerande och viktigaste miljön; successivt blir kamratgrupper och föreningsliv viktigare referenspunkter i utvecklingen mot den självständiga vuxna människan.

Grundläggande färdigheter som att kunna läsa, skriva och räkna är nödvändiga för vuxenlivet oavsett livsval och livsbana, men också kunskaper i samhällsorienterande ämnen behövs för att man ska kunna orientera sig i samhället. Kulturorienterade ämnen utvecklar andra sidor av personligheten. Med gymnastik, idrott och hälsokunskap grundläggs goda levnadsvanor med konsekvenser långt upp i vuxenlivet.

Det finns en viktig jämlikhetsaspekt i denna fas. Barn med olika familjebakgrund har olika förutsättningar att utvecklas som människor, och en av skolans centrala uppgifter blir att jämna ut dessa förutsättningar genom att garantera en hög lägstanivå på kunnandet och färdigheterna. På längre sikt är skolan det viktigaste instrumentet för att skapa ett jämlikt samhälle.

Andra utbildningsformer tillkommer som viktiga möjligheter för barn och ungdomar. Andra viktiga institutioner för bildning, kunskap, identitetsskapande och danande är kulturinstitutioner i både vid och snäv mening.

En utredning för ökad jämlikhet inom verksamheter under Kultur- och kompetensnämnden

Barn i hela länet behöver och ska ha tillgång till meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter i form av idrott och kultur. Att redan i tidig ålder få sjunga, rita, dansa och ta del av kultur är av betydelse för alla barn, oavsett var i länet de bor. Kulturverksamheten ska främja barns möjligheter att ta del av konst och kultur oavsett bakgrund och möjligheterna till eget skapande ska öka. Avgifter ska inte vara ett hinder för deltagande. Barns deltagande är idag särskilt kopplat till föräldrarnas utbildningsnivå och inkomst.

En utredning för ökad jämlikhet – en jämlikhetsutredning – genomförs på Kultur- och kompetensnämndens uppdrag med syfte att kartlägga hur, varför och när ojämlika villkor uppstår inom

kulturverksamheter som sorterar under nämndens kompetens- och ansvarsområden. Som ett första steg ska nämnden kartlägga och analysera gruppen barn och ungas kulturvanor utifrån geografi, kön och socioekonomi. Utredningen ska därtill lämna förslag som syftar till att bryta ojämlika villkor och tillstånd inom nämnda verksamheter. Utredningens förslag ska sammantaget bidra till ökad jämställdhet och en förbättrad integration, där förslagen ska prioritera barn och ungdomar. Utredningen ska vidare verka för en bred diskussion och kunskapsspridning om hur jämlikhet kan främjas inom det nämnda området. Utredningens arbete ska slutredovisas till nämnden senast den 30 april 2025.

Med stöd av ovanstående föreslår undertecknade följande:

1. Att Region Gävleborg tillsätter en utredning för ökad jämlikhet inom verksamheter under Kultur- och kompetensnämnden enligt ovan beskrivning.

Gävle 2023-08-228

Eva Lindberg, Socialdemokraterna

Marie-Louise Dangardt, Socialdemokraterna

Daniel Johansson, Socialdemokraterna

Lena Åman, Socialdemokraterna

Kristoffer Hansson, Socialdemokraterna

Bente Sandström, Socialdemokraterna

Hans Hellström, Socialdemokraterna